

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Megjelen vasárnaponként.

Előfizetési árak: Egész évre 10 kor., fél évre 5 kor., negyed évre 2 kor. 50 fil. — Községeknek, körjegyzőknek, tanítóknak 8 kor.

Egyes szám ára 20 fillér.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:
DR. FRANCISY LAJOS.
Társzerkesztő:
DR. KASZALA JÁNOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Papnevelde-utca 13. sz.
Hirdetések árai: Egy három hasábos petit sor ára 16 fill.
Többszöri közlésnél árkedvezmény. ::
Hivatalos hirdetések 100 szög 4 kor., minden további szó 4 fillér.

A tisztviselők fizetés rendezése.

Nyitra, jún. 30.

Ha egy utas, a kit az utitársra kissé visszatartott, lassúbb és megfontoltabb menetelésre kényszerített, megszabadul az utitársától, nagyon könnyen úgy neki lendül az útnak, hogy nem néz sem árkot, sem bokrot, hanem átrohan mindenben és e közben sokszor kárt okoz másoknak.

A parlamentekben normális viszonyok között a többségi párt megfontolatlan rohanásának lassítója, mérséklője az ellenzék, mely az ő kritikájával a törvényhozási munka mélyítését, higgadságát mozditja elő és elejét veszi sok elhamarkodott és felületes alkotásnak.

A mi parlamentünkben, a mióta ott a kormánypárt egy zárt társaságot alkot és az ellenzék katonai és csendőri szuronyok tartják vissza a tanácskozásban való részvételtől, egymásután tűnnek fel a nyomai az elhamarkodott és felületes törvényhozási munkának.

A vármegyei és városi tisztviselők fizetés rendezéséről szóló és a képviselőházban már el is fogadott törvényjavaslatokon is meglátszik,

hogy azok vagy gyorsaság okozta felületességéből, vagy pedig — és ez valószínűbb — politikai okokból olyan szerkezetet nyertek, a mely ezen javaslatok céljától jelentékenyen eltér.

A vármegyei tisztviselők fizetés rendezésénél az *elégtelen javadalmazás megjobbítása* volt a cél. Ehez képest az lett volna szükséges, hogy a tisztviselői törzs- vagy alapfizetés emeltesse. E helyett azonban az történt, hogy lehetővé tétetett a tisztviselőnek kedvezőbb előlépése a magasabb fizetési osztályokba és számukra működési, illetőleg képesítési pótlék biztosított. Nem lehet tagadni, hogy ez is fizetésjavítás, egyes kategóriákban, mint például a VI. fizetési osztályba sorozott állásokban meg épen jelentékeny fizetésjavítás, de egészben véve nem szolgál a javaslat céljának hathatós előmozdítására.

Hiszen ha valaki fizetésjavításra szorul, annak természetszerűen már meglévő fizetését kell emelni, csak így segíthetünk rajta gyorsan és alaposan. A kedvezőbb előléptetési viszonyok, továbbá a különféle című és jellegű pótlékok, melyekhez a tisztviselő csak bizonyos számú évek leforgása után jut, gyökeres segítsé-

get nem nyújthatnak a tisztviselőnek, a kit addig, a míg a magasabb fizetési osztályt eléri vagy a jelentékenyebb összegű működési pótlékot megkapja, anyagilag teljesen megronthat és tönkre tehet az elégtelen javadalmazás folytán keletkezett életviszonyok mostohasága.

A magasabb osztályba való előlépés és a pótlék olyan fizetésjavítási eszközök, a melyek inkább a hosszabb idejű szolgálat alatt szerzett érdemek megjutalmazására vannak rendelve, de a létfenntartás megkönnyítésére kevésbé alkalmasak, erre csak az alapfizetésnek megfelelő emelését tartjuk célra vezető eszköznek.

Ezenkívül a magasabb osztályokba való előlépés a törvényjavaslatban, nem mint parancsoló, hanem csak mint foganatosítható (fakultatív) intézkedés szerepel. A különböző osztályokba sorozott tisztviselők bizonyos számú szolgálati év után a magasabb fizetési osztályba *előléptethetők*. Tehát nem kell őket előléptetni. Hogy pedig tényleg előlépnek-e, a felett a választott tisztviselőkre nézve a törvényhatósági közgyűlés, a kinevezettekre vonatkozólag pedig a főispán határoz.

„A NYITRAMEGYEI SZEMLE” TÁRCAJA.

A Savoyai-ház halálánása.

Castiglione grófné visszaemlékezései.

Frederic Loliée, Talleyrand és Morny herceg ismert életrajz írója, most egy drámai elbeszélés keretében kiadta Castiglione grófné levélalakú emlékiratait. A levelekben elmondott események között különösen megkapó az az epizód, a melyet Castiglione grófné a Savoyai ház halálakodalmának nevezett el.

Savoyai Amadé hercegnek, a későbbi spanyol királynak Mária da Pozzo della Cisterna hercegnővel való násza volt ez, amelynek ünnepségét annyi haláleset kísérte, hogy az ünnepélyt valóságos mementó morivá tette.

Castiglione grófné, aki férje, Castiglione gróf, I. Viktor Emánuel király szárnysegédének a kíséretében jelent meg a nevezetes menyegzőn Turinban, szintén akkor lett özvegygyé. „Az út a királyi palotából a templomig rövid, — írja Loliée — de ezen rövid útvonalon ijeszítő szaporasággal halmozódtak a tragikus események”.

A szerencsétlenségek sorozatát az első

udvarhölgy öngyilkossága nyitotta meg, akit a toalette-szobában fölakasztva találtak és akinek merev ujjai még szorongatták a menyasszonyi ruha derekát, amelyet virágfüzérrel kellett volna földiszítenie.

A kitűzött időben a lakodalmi menet a palota udvarán sorakozott. Még csak az ezredes érkezésére vártak, akinek a menet élén kellett volna haladnia. Helyette azonban egy ordnász érkezett azzal a hírrel, hogy az ezredest 300 méternyire a kastélytól szívszélhűdés érte és holtan esett le a lováról. A menet tehát nélküle indult el. A mikor a menet a palota nagy kapuja elé ért, újabb akadály gördült utjába, mert a palotaőr elfelejtette kinyitni. Hosszas várakozás után sikerült a kaput kinyitni és a menet tovább indulhatott, de akkor a palotaőr már halott volt, mert mulasztása fölött való kétségbeesésében öngyilkos lett.

Azután sorra követték egymást a halálesetek. Azt a hivatalnokot, aki a házassági szerződést csinálta, a kocsiban szélhűdés érte és holtan hanyatlott hátra a kocsi párnás ülésén. Meg jóformán el se vitték a holttestét, amikor egy lövés halatszott, amelylyel az egyik esketési tanu vetett véget életének.

Az új házaspár sietve akarta elhagyni a borzalmak színhelyét és a nép üdvrivalgása és trombiták harsogása mellett a pályaudvarra hajtatott. Az állomásfőnök nagy tisztelettel fogadta a magas utasokat és a szalonkocsijához akarta őket vezetni. Amint azonban át akart haladni egy vágányon, arra robogott egy mozdony és formátlan tömeggé lapította. Viktor Emánuel ez az újabb haláleset mélyen megrendítette és kiadta a parancsot:

— Elég volt már a halálból! Legjobb lesz, ha a póstával indulunk. Forduljunk mindnyájan vissza, mert nagyon félek.

A vendégek tehát a póstakocsikba szálltak és azokkal Stupinigibe mentek. Castiglione gróf vörös máltal lovag uniformisban az új házaspár kocsija mellett lovagolt. Egyszerre csak megingott a nyeregben és leesett a lóról, egyenesen a nehéz póstakocsi kereké alá. Umberto és Amadé hercegek kiugrottak a kocsiból, hogy segítségére siessenek, míg a fiatal asszony ajultan hanyatlott hátra a kocsiban. A kocsi kereké Castiglione gróf mellkasán haladt keresztül, amely teljesen belapult és a máltai rendjel a sulyos aranylánccal mélyen a húsbba nyomódott. A gróf eszméletlen állapotban volt és nemsokára

Ez szintén olyan rendelkezése a törvényjavaslathoz, amely legkevésbé sem szűlné meg nyugvást. Az ország legtöbb vármegyéjében a törvényhatósági bizottság álláspontját a főispán akaratát határozza meg és így a tisztviselők előlépési jogának érvényesülése a főispán kezétől tétetik függővé. Ennek folytán az egész előlépési rendelkezés tulajdonképpen el is veszté a jog jellegét, mert a jog csak a törvényben megállapított feltételektől függhet, de kegyektől semmiképp sem.

A városi tisztviselők fizetés rendezésének az elve már helyes alapon nyugszik, itt már a törzsfizetés emelését eszközözi a törvényjavaslat s ezzel kielégíti a szentélyes igényeket. De itt meg hibáz, hogy figyelmen kívül hagyta a városoknak, mint községeknek az igényeit és érdekeit.

Az 1916. évtől kezdve évenként 8.000.000 korona vétetik fel a belügyi tárcsa költségvetésébe a városok javára. Ebből azonban 4.000.000 koronát a városi rendőrségek fejlesztésére kell fordítani, 149.000 korona a belügyminiszter rendelkezésére bocsátatik és csak 3.851.000 korona utaltatik ki a városoknak államszegély címén.

A nem egész 4.000.000 koronát kitevő államszegélyből egyes városok, (például Érsekújvár 15 ezer korona) nem valami jelentékeny összeget kapnak és mégis tartoznak tisztviselőiket a törvényjavaslatban megállapított illetménytáblázat szerint javadalmazni. Ez a javadalmazás pedig nagyon tekintélyes összeggel fogja felülmúlni az illető városok tisztviselőinek eddigi fizetését, úgy hogy például a hol a VIII. fizetési osztályba tartozó tisztviselők maximális fizetése eddig 4000 korona volt, az új rendezés után lesz 5500 korona.

Ezenkívül a városok azon tisztviselőik részére, akiknek fizetése és meghalt, anélkül, hogy egy pillanatra is eszméltre tért volna.

A király kocsija, amelyik legelől haladt, közben megérkezett Stupigimibe és Viktor Emánnel kiszállt, hogy megvárja a többi kocsit. Amikor Castiglione grófot nem látta, balsejtelmektől eltelve kérdezte:

Hol van Castion?

Igy hívták az udvarnál Castiglione.

— Meghalt! — felelte neki Umberto hereeg, aki attól az időtől fogva mindig bizonyos irtózáttal vett részt esküvői szertartásokon.

Castiglione gróffal a végzetes nap áldozatainak száma hétre emelkedett. Hozzájuk kell azonban még számítani egy udvari alkalmazottat, akit ugyanaznap meggyilkoltak és a király flainak öreg dajkáját, aki az esküvő napján Spezziában egy gözüst robbanásánál vesztette életét.

A fejedelmi nász örömnépét tehát kilenc halottnak az árnyéka borította homályba, akik közül egy gyilkosság, kettő öngyilkosság hat baleset következtében halt meg.

pótléka nem éri el az új törvényben megállapított fizetésnek és az állami tisztviselők részére megállapított családi pótlékának együttes összegét, kötelesek a különbözet erejéig családi pótlékot rendszeresíteni. Ez más szóval annyit jelent, hogy a kormány azért hagyta ki a városi tisztviselőket a családi pótlékból, hogy azt a városok nyakába varrhassa.

Két olyan törvény fog ilyen módor neftsokára az ország színté előtt feküdni, a melyekből állandóan bajok és panaszok fognak kiforrásozni.

Ilyenek a törvényalkotások, ha azokat egyoldalú szempontok szerint igazodó zár. testületek hozzák létre.

Automobil és humanizmus. Olyan két fogalom ez, melyek között természetesen összefüggés nincsen: Automobilozni lehet az emberiség minden érzése nélkül és humanus lehet az az ember is, a ki egész világlétében még csak nem is látott autóbil.

Hanem ha igaz az, hogy az emberi haladásnak s így a technika vívmányainak is célja a közjólét előmozdítása, ha igaz az, hogy emberies érzések nélkül a közjólétet nem lehet előmozdítani, akkor az autóbil sem robboghat el megállás nélkül a humanizmus területi mellett.

Pedig jelek vannak, a melyek arra valának, hogy az emberek annál kevésbé adnak helyet az emberi érzéseknek, minél több élvezetet, szórakozást, kedvtelést nyújt neki a modern technika rohamos haladása. A természet akadályai felett győzelmesen uralkodó ember, olyan imperátornak képzei magát, a kinek a méltósága esorbát szenvedne, ha leszálna a szegényhez, a szerencsétlenhez. Az élvezetek, sportok mezőin rohanva száguldó ember fél, hogy nem élvezné tisztán az örömeit, ha azoknak a kötelességeknél is hódolnia, melyeket az emberbaráti érzések irnak elő.

A trieszt-laibachi országúton autóbilok száguldtak esztelen gyorsasággal, hogy a tulajdonosaik versenydíjat nyerhessenek. Az egyik kocsit neki rohant egy sziklának és felborult. Utasai közül ketten meghaltak, a harmadik súlyosan megsebesült. A véres emberi testek ott heverték a versenypályán, mellettök egymásután robbogtak el a következő gépkocsik s az ezeken ülők rémülten esóválták fejüket a borzalmas látvány felett, de egyik sem állította meg a kocsiját, hogy felszedje az út porában fekvő tetemeket és segítséget nyújtson a sebesülteknek, hanem az iszonyat kifejezésével areukon és hídésgéggel szívökben tovább száguldtak, mert nem akartak a versenyben hátrányt szenvedni.

Nem akartak a versenyben hátrányt szenvedni! És bizonyára nem akartak véres emberi testekkel vesződni. Minék is van vér és miért történe nek borzalmas emberi szerencsétlenségek a világon? Ezek csak zavarják hiába a hiú, bolondul versenyző és élvezni szerető ember örömeit, a ki megszerzi magának az élet javait, elsajátítja a haladás vívmányait, de azokat csak a saját önzésének minél teljesebb kielégítésére használja fel.

Nem áldása, hanem inkább átka az emberiségnek a haladás, ha azt az önzés zsákmányolja ki. Folyam a haladás, a mely a civilizáció javait hordozza hátán, de csak akkor, ha szabályos medret ás neki a szív. E nélkül ez a folyam csak rohan, gátakat tör át, virágzó mezőket iszapol be és sivár pusztulást hagy maga után.

A falu

írta: Rubinek Gyula
az O. M. G. E. igazgatója.

A vidék elnéptelenedése, a falusi lakosságának a városok felé való ázönlése csak két évtizeddel ezelőtt is ismeretlen fogalom volt előttünk. A külföld sirákozása a vidék, a falu elnéptelenedése felett minket többé kevésbé idegen hagyott.

Amióta azonban a kivándorlási láz népünket megszállta s egész falvakat elnéptelentett, amióta Budapest, de a többi vidéki városok nagyarányú fejlődése a vidékre mind erősebb érezeti felszívó hatását, amióta az olcsó és gyors közlekedés megkönnyítette a munkaalakalmaknak felkeresését és kihasználását, a vidék elnéptelenedésével — mint küszöbön álló általános veszéllyel — nekünk is számolnunk kell.

A faluból való menekülés vágya azonban nemcsak a munkás emnél tapasztalható, de átrágadt az a falusi intelligenciára is.

Régente bizony nálunk az úgynevezett város és falu között valami keyös különbség volt. Sáros, piszkos, egészségtelen volt egyik is, másik is, a kényelmi, egészségügyi, rendszeti kulturális intézményeknek híjjával volt mindkettő.

Az újabb idők rohamos fejlődése azonban óriási változásokat idézett elő, amelyek a mérleget erősen a város javára billentették s amely változások felett nekünk, akik a falu, a vidék érdekeit vagyunk hivatottak gondozni és ápolni, szemet hunynunk nem szabad és nem lehet, mert nyilvánvaló, hogy a nyugati országokban tapasztalható baj, a vidék elnéptelenedése bennünket is fenyeget.

Nehogy pedig egy újabb közegészségügyi tanács ránk olvassa, hogy a falu elnéptelenedése miatt, csak a nagybirtok veri félre, a harangokat, mert munkásköz hiánya fenyegeti, ki kell jelentenem, hogy bár a falu elnéptelenedése a mezőgazdasági kultúra egyidejű hanyatlását jelenti, amelynek közvetve a város is kárát látja, ámde a várost ennél sokkal nagyobb közvetlen veszedelem fenyegeti a falu elnéptelenedése révén.

Bölcs, előrelátással kell tehát a bajt megelőznünk olykép, hogy amikor nem gáncoskodunk a főváros és többi városaink nagyarányú és örvendetes fejlődése miatt, nem felédezzünk meg a faluról sem, hanem minden rendelkezésünkre álló eszközzel arra törekedünk, hogy a falusi tartózkodást kellemessé, vonzóvá, otthonossá tegyük, hogy a falu is úgy egészségügyi, mint kulturális és kényelmes intézmények tekintetében a kellő arányok és anyagi erők figyelembevételével a várossal felvehesse a versenyt.

Mi okozza a falu elnéptelenedését? Az óriási különbség, amely falu és város között tényleg fennáll. Ne kezdjük itt mindjárt a munkaalkalom bőségével, a könnyebb kereseti viszonyokkal, mert ezzel szemben áll a drágább megélhetés s ez egymagában nem vonná maga után a falu elnéptelenedését. A jobb kereseti viszonyok mellett azonban ott vannak a kényelmi és egészségügyi intézmények, mint járda, világítás, vízvezeték, esatornázás, fürdő, tiszta lakás, kórház ingyen gyógykezelés, az iskoláztatás és önképzés ölesősége és lehetősége, a legkülönbözőbb olcsó szórakozások, melyeket megszokván, azokat nélkülözni nem tudja, odahaza pedig falujában még csak szerény mértékben sem találja meg.

A kérdés már most az, hogy miként fogjunk a cselekvéshez. Nézzem az, hogy az összes, a falu érdekeivel törődő társadalmi testületek és szövetkezetek és a kormány bevonásával egy bizottság volna átalakított, amelynek fel-

otthon ápolása tekintetében megindítandó mozgalom részleteit megalapítani s annak végrehajtásáról a meglevő s esetleg szükség szerint létesítendő szervek útján gondoskodni. Nem lehet kétség aziránt, hogy a törvényhatóságoknál ez a kezdeményezésünk visszahangra fog találni s érdekkörünkbe vonhatjuk ez uton az akció célpontját, a fajú. Mert az első feladat, hogy e mozgalom körébe vonassék be falvaink nagy többsége, ha lehet az összesség.

A városok fejlesztése.

A városok fejlesztéséről szóló törvényjavaslatot, melynek lényegesebb rendelkezéseit lapunk vezető helyén is ismertetjük, közérdekű természeténél fogva az alábbiakban kivonatoljuk:

A törvényjavaslat első fejezete a városok állami segélyezéséről szól. E szerint a törvényhatósági joggal felruházott és rendezett tanácsú városok javára: az 1913. évre 5.000.000, az 1914. évre 6.000.000, az 1915. évre 7.000.000, az 1916. évtől kezdve pedig évenként 8.000.000 koronát kell a belügyi tárca költségvetésébe felvenni.

Ezekből az összegekből: az 1913. évben 1.000.000, az 1914. évben 2.000.000, az 1915. évben 3.000.000, az 1916. évtől kezdve pedig évenként 4.000.000 koronát elsősorban a városi rendőrségek fejlesztésére kell fordítani. Megfelelő segélyben lehet részesíteni ezekből az összegekből olyan városokat is, amelyeknek rendőrsége egyelőre további fejlesztést nem igényel.

3.851.000 koronát államsegély címén a törvényhatósági joggal felruházott és rendezett tanácsú városok rendelkezésére kell bocsátani; a fennmaradó 149.000 korona pedig a városfejlesztéssel kapcsolatos célokra szolgál és felel a belügyminiszter rendelkezik.

Az egy-egy város részére biztosított évi államsegélyt a belügyminiszter az illetékes állampénztárnál (királyi adóhivatalnál) közvetlenül az állami költségvetésről szóló törvénynek, illetőleg a felhatalmazási törvénynek (indemnity) törvényerőre emelkedése után egy összegben utalványozza ki.

Ha valamely község rendezett tanácsú várossá alakul át, igénye támad államsegélyre, amelyet a belügyminiszter állapít meg. Ha a rendezett tanácsú város törvényhatósági joggal ruháztatik fel, az államsegély kérdését a törvényhozás rendezi.

Az a rendezett tanácsú város, amely nagyközséggé alakul át, az államsegélyre való igényét elveszti. A megállapított államsegélyt a várostól megvonni, vagy összegében megváltoztatni csak törvényhozási úton lehet. A belügyminiszter egyes városok részére rendkívüli államsegélyt is engedélyezhet, amely csak egy évre szól, de évről-évre megújítható.

Ha a belügyminiszter a megállapított államsegélyt nem utalványozza ki, vagy az utalványozást beszünteti, az érdekelt város a közigazgatási bírósághoz fordulhat.

A törvényjavaslathoz négy táblázatos melléklet van csatolva, amelyek közül az első azt tartalmazza, hogy egyes városok mennyi államsegélyt kapnak.

Az állampénztárból évenként rendelkezésére bocsátattnak a törvényhatósági joggal felruházott városoknak a következő összegek:

Arad 85.000, Baja 50.000, Debrecen 65.000, Győr 80.000, Hódmezővásárhely 75.000, Kassa 77.000, Kecskemét 76.000, Kolozsvár 81.000, Komárom 50.000, Marosvásárhely 66.000, Miskolc 72.000, Nagyvárad 75.000, Páncsova 50.000, Pécs 80.000, Pozsony 75.000, Selmec- és Bélabánya 50.000, Sopron 82.000, Szabadka 90.000, Szatmárnémeti 70.000, Szeged 90.000, Székesfehérvár 74.000, Temesvár 75.000, Ujvidék 67.000, Versec 54.000, Zombor 52.000. Összesen 1.761.000 koronát.

Rendezett tanácsú városok: Abrudbánya 11.000, Bártfa 15.000, Bazin 14.000, Beregszász 19.000, Beszterce 20.000, Besztercebánya 22.000, Brassó 27.000, Breznóbánya 10.000, Csíkszereda 13.000, Cegléd 26.000, Dés 18.000, Déva 16.000, Dicsőszentmárton 24.000, Dobsina 11.000, Eger 35.000, Eperjes 26.000, Érsekújvár 15.000, Ér-

zsébetváros 12.000, Esztergom 34.000, Fehértemplom 15.000, Felsőbánya 11.000, Fogaras 16.000, Gölnicbánya 11.000, Gyergyószentmiklós 15.000, Gyöngyös 27.000, Gyula 28.000, Gyulafehérvár 19.000, Hajduböszörmény 20.000, Hajdúnánás 13.000, Hajdusoboszló 14.000, Hátszeg 14.000, Igló 13.000, Jászberény 24.000, Jolsva 14.000, Kaposvár 26.000, Karánsebes 18.000, Karcag 17.000, Késmárk 22.000, Kézdivásárhely 14.500, Kiskunfélegyháza 29.000, Kiskunhalas 25.000, Kismarton 14.000, Kiszében 11.000, Kisujszállás 15.500, Korpona 14.000, Kolozs 13.000, Körömébánya 10.000, Kőszeg 18.000, Leibicz 10.000, Léva 14.000, Losonc 18.500, Lőse 13.000, Lugos 20.000, Magyarakanizsa 13.000, Makó 32.000, Máramarossziget 20.000, Medgyes 20.000, Mezőtúr 24.000, Modor 12.000, Munkács 19.000, Nagybánya 20.000, Nagybeeskerek 27.000, Nagyenyed 16.000, Nagykanizsa 30.000, Nagykároly 24.000, Nagykikinda 27.000, Nagykőrös 21.000, Nagyrőce 11.000, Nagyszében 24.000, Nagyszombat 19.000, Nyíregyháza 33.000, Nyitra 34.000, Pápa 23.000, Poprád 14.000, Rimaszombat 20.000, Rózsahegy 18.500, Rozsnyó 14.000, Ruszt 11.000, Sátoraljujhely 19.000, Segesvár 17.500, Sepsiszentgyörgy 16.000, Szakolea 15.000, Szamosújvár 18.000, Szászrégen 17.000, Szászsebes 17.000, Szászváros 17.000, Székelyudvarhely 17.000, Szekszárd 19.000, Szentendre 17.000, Szentés 35.000, Szentgyörgy 11.000, Szepesbela 10.000, Szepesolaszi 10.000, Szepesváralja 12.000, Szilágyosmlyó 17.000, Szolnok 34.000, Szombathely 30.000, Torda 20.000, Trenés 17.000, Turkeve 14.000, Ujbánya 12.000, Ujpest 22.000, Ungvár 24.000, Vác 18.500, Vajdahunyad 13.500, Veszprém 20.000, Vizakna 13.000, Zalaegerszeg 21.500, Zenta 35.000, Zilah 17.000, Zólyom 17.000, Zsolna 12.000. Összesen 2.090.000 kor.

A nagyobb rendezett tanácsú városok, ahova Nyitra is tartozik, tisztviselőinek illetménytáblázata a következő:

Polgármester: VII. oszt. 1. fok. 6000, 2. fok. 5400, 3. fok. 4800 kor. Lakáspénz az V. lakáspénzosztályba sorozott helyeken: 960 kor.

Polgármester-helyettes, rendőrkapitány, tanácsnok, főjegyző, főügyész, főmérnök, főszámvevő: VIII. osztály 1. fok. 4400, 2. fok. 4000, 3-ik fok. 3600 korona. Lakáspénz 780 kor.

Ügyvezető orvos, alkapitány, I. oszt. aljegyző, árvászeki ülnök, ügyész, mérnök, erdőmester, számvevő, pénztárnok: IX. oszt. 1. fok. 3200, 2. fok. 2900, 3. fok. 2600 kor. Lakáspénz 600 kor.

Orvos, II. oszt. aljegyző, árvászeki jegyző, I. oszt. rendőrfogalmazó, segédmérnök, levéltárnok, I. oszt. erdőtiszt, állatorvos, vágóhídi igazgató, közgyám, ha árvászeki teendőket végez, községi bíró, ha jogi képzettséggel bír, alszámvevő, II. pénztárnok, ellenőr, rendőrtiszt, tűzoltóparancsnok, iktató, irattárnok, nyilván tartó: X. oszt. 1. fok. 2400, 2. fok. 2200, 3. fok. 2000 kor. Lakáspénz 540 kor.

II. oszt. rendőrfogalmazó, közigazgatási fogalmazó, II. oszt. erdőtiszt, közgyám, községi bíró, műszaki tiszt, számtiszt, adótiszt, pénztári tiszt, rendőrbiztos, segédnyilvántartó, számlásmester, végrehajtó, írnök, válogazda: XI. oszt. 1. fok. 1800, 2. fok. 1600, 3. fok. 1400 kor. Lakáspénz 480 kor.

Az egyes fizetési osztályokon belül a fizetési fokozatokba a városi közigazgatási tisztviselők az állami tisztviselőkre érvényes szabályok szerint lépnek elő. Joga van azonban a városnak, hogy tisztviselőinek előléptetési viszonyait szabályrendeletileg, ennél kedvezőbbben is megállapíthassa.

Ujdonságok.

Törvénytelen határozatok.

Nyitra, jún. 30.

A vármegyék hajdan a politikai élet véredényei voltak. Átvezették a vért a nemzet testébe a nagy nemzeti organizmus szívéből, az országgyűléstől és viszont a nemzet szívébe,

a karok és rendek gyűlésébe friss vért vezettek be a nemzet lüktető erejű testéből.

Általános megújulás következett be mindig, amikor a vármegyék az országos ügyeket megtárgyalták és az országgyűlés a nemzet óhajait és kívánságait egy lépéssel közelebb vitte a megvalósuláshoz.

Ha nem is olyan nagy mérvben, mint a rendi alkotmány idején, de mégis felrisszító és lendítő erőt öntene közjogi szerveinkbe az, ha a vármegyék ma is szigorú örei volnának az alkotmány épségének és minden bármely oldalról jövő támadással szemben a törvényesség megingathatatlan alapjára helyezkednének.

Nem volna hatalom, amely a magyar alkotmány csorbítását még csak megkísérteni is merné, ha a vármegyeyi törvényhatóságok, minden legesekélyebb törvényszegés esetén egyértelműen emelnék fel elítélő és tiltakozó szavukat.

Sajnos, a vármegyék ma nap már nem tekintik hivatásuknak ezt a nagy és hazafias feladatot, hanem kormánykegyeket keresve abban versenyeznek, hogy minél gyakrabban dokumentálhassák a kormánynak való meghódolás készségét.

Így történik, hogy ma már alig van vármegye, mely nem volna hajlandó és készséges mindennek helyeslésére és megszavazására, amit a kormányhatalom tesz és előterjeszt, ha az a legnyilvánvalóbb törvénytelenységnek a jellegével bír is. A kormányhatalom törvénytelen tényei után egymástán nyilatkoznak meg a vármegyék és bizalmuk, üdvözléjük, örömlük kifejezésével helyeslik mindazt, amit a kormány a törvények és a jogszabályok félre lökésével egyedül az erőszakra támaszkodva elkövetett.

Nyitra megye törvényhatósági bizottsága alig egy hónappal ezelőtt, május hó 23-án üdvözölte a kormányt és külön üdvözölte Tisza István grófot a képviselőház elnöki székében. Ezzel a törvényhatóság a kormánnyal szemben eleget tett a konvencionális illem követelményének, Tisza Istvánnal szemben pedig még túl is ment azon az illemen, mert hiszen egyáltalában nincs szokásban a képviselőház elnökeit törvényhatósági közgyűlésekből kifolyólag üdvözölni.

A túlbuzgó vármegyeyi vezetőség azonban még ezzel sem elégedett meg, hanem a június hó 28-án tartott rendkívüli közgyűlésen bizalmat szavaztatott a kormánynak egy olyan határozattal, amely a június 4-én és az azóta történtek tüntető, hangos helyeslését tartalmazza.

Nyilvánvaló törvényteleniségekre nyomta rá ezzel a törvényhatósági bizottság többsége a helyeslés pecsétjét, amely ha nem is erősíti meg azt, amit a kormány és a vezetése alatt álló párt elkövetett, mégis szaporítja a számát azoknak a határozatoknak, amelyekben az ország politikai hatóságai helyesnek, jónak, az országra nézve üdvösnek mondják ki az alkotmányos jogrendet védő formák keresztül törését.

Ez az, amit nem lehet eléggé sajnálni és elítélni. Hiszen az ország ellenségeinek — legyenek azok akár belső, akár külső ellenségek — nem kell más, mint az, hogy találkozzanak Magyarországon magyar emberek, akik készek az ország törvényeit semmibe sem venni, mihelyt ezt tőlük egyéni vagy pártérdekük így kívánják. Nagyon jól tudják ellenségeink, hogy Magyarországon idegen hatalomnak még soha sem sikerült békót verni a nemzetre, de saját fiainak viszálya, gyengesége és hatalmi önzése számtalanszor veszélynek tette ki, meggyengítette, sőt el is buktatta a nemzet ügyét.

Az a politika, melyet a kormány és a többségi párt követ és melynek most esatló-

sávát szegődött Nyitra megye törvényhatósági bizottsága csak arra lehet jó, hogy állandóvá tegye az országban a zavarokat, a pártok viszálykodását, növelje a hatalmi önzést s eken az áldatlan utakon végpusztulás felé vigye nemzeti és állami önállóságunk javait.

Kinevezés. A pozsonyi posta- és táviratigazgatóság Roszpal Ernőt, a galgóczi posta- és táviratigazgatóság kiadónővé nevezte ki.

Személyi hírek. *Kátvaszer* István és *Kondor* István nyitrai székesegyházi apátkanonokok június hó 27-én Karlsbadból visszaérkeztek Nyitrára. — Dr. *Mihalovics* Ede és dr. *Cserenyey* István theol. tanárok szünidei üdülésre elutaztak, az előbbi Veldesbe, az utóbbi Ikába.

A bolgár király Nyitrán. *Ferdinand* bolgár király, akinek Pöstyénfürdőbe való megérkezéséről már hírt adtunk, szorgalmasan használja az orvosok által előírt kúrát s e közben kirándulásokat tesz a vidéken. A király automobilon bejárta már Nyitra és Trecsén vármegyék nagy részét. Június hó 24-én kíséretével négy automobilon Nyitrára érkezett gróf *Batthyány* Vilmos püspök úr látogatására, akít a látogatásról már előző napon telefonon értesített. *Ferdinand* király megtekintette a székesegyházat úgyszintén a kincstárat és jelen volt a püspök úr által mondott szentmisén, mely alatt a vártemplomi énekkar gyönyörű egyházi énekeket adott elő, azután a várpalotában megreggelizett. A király elragadtatással nyilatkozott Nyitra megye természeti szépségeiről és a vármegye székvárosának fekvéséről. Mintegy két órai itt időzés után, szívélyes búcsút véve házigazdájától, visszautazott Pöstyénbe.

Kanonoki installáció. A nyitrai székeskáptalan előléptetett kanonokjait, úgyszintén dr. *Pachowsky* Bálint újonnan kinevezett kanonokot, június hó 29-én iktatják be a kanonoki stallumokba. A szertartás a székesegyházi nagymise után megy végbe.

Gróf Zichy Nándorné kegyelete. A magyar katolicizmus nagyszellemű és önfeláldozó vezérének gróf *Zichy* Nándornak özvegye, *Zichy Livia* grófnő nagyon nemes és az elhunytt főúr lelkületéhez méltó módon áldozott a kegyelet oltáránál boldogult férje emlékének.

Saját kezűleg irt levélben gyászkeretes lapokat küldött a nagy halott tisztelőinek. A lapok homlokán művészi kivitelű feszületnek a képe díszlik, melyet gyönyörű imádságok szegélyeznek. Majd fordítunk egyet a 4 oldalas füzetkén s szemünkbe öltik gróf *Zichy* Nándornak igen jól sikerült miniatűr arcképe. Az arckép alatt és a következő oldalon is újra imák következnek, melyek közé a lánglelkű katolikus vezérférfiúról irt közlemények és a róla mondott beszédekből vett gyöngysorok illeszkednek be.

Gróf *Zichy* Nándor imádságos lelkéről méltóbb megemlékezést nem gondolhat ki a legleleményesebb szeretet sem, mint az érte való imádságot. És ezek az imák mind egytől-egyig fényugárral világítanak be az elköltözött nagy férfiú lelkébe.

Papszentelés. Gróf *Batthyány* Vilmos dr. püspök úr július hó 2-án kedden fogja a székesegyházban áldozópapokká felszentelni a nyitrai nagyobb papnevelőintézet végzett növendékeit, a kik f. hó 27-én a subdiakonátust, 30-án a diakonátust vettek fel.

Érettségi vizsgálat. Az érettségi szóbeli vizsgálat a nyitrai róm. kath. főgimnáziumban *Albrecht* János pozsonyi tankerületi kir. főigazgató elnöklété alatt f. hó 20.-25.-ik napjain folyt le. A vizsgálatra jelentkezett 40 jelölt közül egyet sem utasított vissza a bizottság. 9 jelölt lett jelesen, 11 jól és 16 egyszerűen érett. Négy jelöltet a bizottság a szeptemberi javító vizsgálatra utasított. *Jelesen érettek:* *Darola* Jakab, *Kunda* Rezső, *Láng* Hugó, *Prohászka* Péter, *Ribárik* János, *Romhányi* Árpád, *Schlesinger* Béla, *Tiszó* Ferenc, *Zachar* Emil, jól érettek: *Briesztyenszky* Béla, *Fratrits* Jenő, *Fürstszeller* Lajos, *Koplik* József, *Lantos* Endre, *Latecska* András, *Minarovjeh* József, *Polónyi* Ferenc, *Ruzicska* Elek, *Simonffy* Szilárd, *Szabó* Jenő, érettek: *Arpássy* Tibor, *Barta* Zsigmond, *Beyer* Oszkár, *Bieliczky* Imre, *Hermann* Mihály, *Hilvert* Samu, *Martiska* József, *Ploig* Lajos, *Porubszky* Má-

tyás, *Labor* Béla, *Sulya* Lajos, *Szliva* Ferenc, *Thuránszky* István, *Toman* Márton, *Vajda* János és *Weisz* Lipót.

Vármegyei közgyűlés. Nyitra megye törvényhatósági bizottsága f. hó 28-án rendkívüli közgyűlést tartott, melynek főtárgya volt az ismeretes parlamenti események tárgyában való állásfoglalás.

Dr. *Kostyál* Miklós terjesztette elő az erre vonatkozó indítványt, melyben kimondatni kérte azt, hogy a vármegye közönsége feltétlenül helyesli gróf *Tisza* István házelnök összes intézkedéseit, neki és a kormányának, hálás köszönetének kifejezése mellett bizalmat szavaz és őket tántoríthatatlan ragaszkodásáról biztosítja.

Az indítvány ellen a *Nyitrai megyei Néppárt* részéről *Jánoky Madocsány* Gyula fényes beszéd kíséretében ellenindítványt nyújtott be, melyben kifejezést nyert a parlamenti erőszak elítélése, annak hangoztatása mellett, hogy az ország békéjét csak a jogszérelmek orvoslása által lehet helyreállítani.

Megejtetvén ezután a szavazás, dr. *Kostyál* indítványára 190, ellene 16 szavazat adatott le. A vármegye állásfoglalását híreink élén méltatjuk. A közgyűlésre még visszatérünk.

Püspöki körlevél. Gróf *Batthyány* Vilmos nyitrai püspök június hó 20-án kelt VII. számú körlevelében egyházmegyéje papságának figyelmét felhívta a nyári szünidő alatt tartandó *lelkigyakorlatokra*, melyeknek határidejéül augusztus hó 27., 28. és 29. napjait jelölte ki.

A telekönnyvi betétszerkesztések alkalmával eszközöndő kiigazítások egyházközségi ellenőrzése céljából az egyházi javak telekönnyvi kivonatai folyó év végeig beküldendők az egyházmegyei hivatalba.

A személyi vonatkozású rendelkezések közül kiemeljük, hogy *Prihoda* János trecsén-péteri plébános július hó 1-től nyugdíjaztatott, a plébánia adminisztrálásával pedig *Száló* Ernő segédlelkész bízott meg. — *Ballon* Lajos terhelyi segédlelkész püspöki engedéllyel felvételét a tábori felkészítők köteleibe.

Néppárti értekezlet. A Nyitrai megyei Néppárt f. hó 27-én Nyitrán értekezletet tartott *Jánoky-Madocsány* Gyula volt orsz. képviselő elnöklété alatt. Az értekezlet beható eszmésere után körvonalozta a párt álláspontját a parlamenti események tárgyában s felkérte az elnököket, hogy a közgyűlésen ennek az álláspontnak megfelelő indítványt terjesszen elő a tárgysorozat azon pontjánál, melynél a jelenlegi országos politikai helyzet szóba kerül. A vármegye különböző helyein tartandó tiltakozó népgyűlések helyének, idejének és módjának meghatározását az értekezlet az egyes kerületek vezetőinek feladatkörébe utalta, mert csak a helyi viszonyok kellő számbavétele mellett lehetséges a népgyűléseket úgy rendezni, hogy azoknak a sikere minden irányban biztosítható.

Primiciák. A nyitrai egyházmegye végzett hittudományi hallgatói, akik július hó 2-án veszik fel az áldozópapi rendet részint Nyitrán, részint a vidéken tartják első szent miséjüket. Nyitrán primiciáznak, július hó 3-án *Cseréi* János a kisseminárium kápolnájában *Kondor* István apátkanonok manuduktorsága mellett; *Hodák* György a püspöki menház kápolnájában, manuduktora lesz *Nómet* István kissemináriumi rektor. Július hó 7-én tartják primiciájukat *Domesek* István Nagytapolcsányban, manuduktora *Hollady* Jenő plébános; *Kosztelny* József Nemeskutatason, manuduktora *Pelikán* József plébános; *Szmiesko* Gergely Rajecen, manuduktora *Baross* Károly esp. plébános, *Briesztyenszky* Viktor Bélapátokán, manuduktora *Hévey* Gyula székesfővárosi s. lelkész, *Urge* József Zságerdon, manuduktora dr. *Kovács* Kálmán budapest-lipótvárosi apátplébános.

Tarek Mihály esztergomegyházmegyei áldozópap ujmisés f. hó 29-én tartja első szent miséjét Vágújhelyen gróf *Pongrácz* Adolf e. püspök manuduktorsága mellett. Az ünnepi szónoklatot *Petrásek* Ágoston plébános fogja mondani.

Az esztergomi főegyházmegye-ből. A beteg *Znamenák* István kanonok helyébe dr. *Halmos* Ignác apátkanonok nevezetett ki a nagyszombati szentszék fiskusává. — *Martinkovics* János vedródi plébános Magyardiószegre nevezetett ki plébánosnak. A vedródi plébánia ideiglenes vezetésével *Uhrík* Mihály ottani káplán bízott meg. — *Buzna* Sándor pusztavogyerádi plébános ideiglenesen nyugdíjaztatott s plébániájának ideiglenes vezetésével *Jedlieska* Pál nagyszombati érseki vikárius *Bezák* István nyug. récei plébános bízta meg. — *Valkovics* József ideig. nyugdíjazott áldozópap életének 37-ik, áldozópapságának 15-ik évében, Gyulán meghalt.

Kilépés a munkapártból. *Apponyi* Géza gróf, valóságos belső titkos tanácsos, aki június 4-ike után Tolnamegye főispáni állásáról a kormány politikájának elitélése mellett lemondott, egyuttal levelet intézett a munkapárt elnökségéhez és bejelentette, hogy a munkapártból kilép.

A nemzetközi eucharisztikus kongresszus. Az Országos Katolikus Szövetség, mint a kongresszus magyar csoportjának középponti bizottsága ismertető füzetet adott ki a kongresszus iránt érdeklődők számára. A füzet bevezetésében felsorolja a vezetőség névsorát, azután részletes tudósítást ad a magyar csoport megalakulásáról, közölve az üléseken elhangzott beszédeket, melyek egyuttal irányítól és tájékoztatóul szolgálnak. Ezek között találjuk a magyar csoport fővédőjének, *Isabella* kir. herecegasszonynak megnyitó beszédeit, *Apponyi* Albert grófnak lelkesítő szónoklatát, *Zichy* János gróf középponti bizottsági elnök által az egyházmegyéinkint választott elnökök számára előterjesztett munkaprogramot és *Fischer-Colbrie* Ágost püspöknek a magyar csoport egyházi ülésein és ünnepein való részvételre vonatkozó ismertetését.

A füzet közli továbbá az egész kongresszus hozzávetőleges rendjét, végül pedig általános tájékoztatót nyújt azok számára, akik a mozgalomhoz esatlakozni szándékoznak. Az Országos Katolikus Szövetség (IV. Ferenciek tere 7 III. lépcső I. 8.) ezt a füzetet, mely kiválóan alkalmas arra, hogy teljes képet nyújtson a Wienben lefolyó nagy világeseményről, ingyen küldi meg azoknak, akik ezért hozzá fordulnak.

Spalding őrnagy újabb sikere. A forráskutató őrnagy legutóbb Moesonokon fedezett fel új forrásokat varázsvesszejével, gróf *Batthyány* Vilmos megyés püspök birtokán. Az általa felfedezett két új forrás bőven szolgáltatja a vizet. A püspök elismerését fejezte ki *Spalding*nek elért sikerei fölött.

Visszavont áthelyezés. *Weisz* Sándor nyitrai szászokréti járási állatorvost a földművelésügyi miniszter múlt héten Károlyfalvára helyezte át. Mint értesülünk, a miniszter időközben az áthelyezést visszavonta.

Nyári mulatságok. A *Nyitrai városi Ipartestület* zászlószentelési ünnepélyének évfordulója alkalmából 1912. évi július hó 7-én (vasárnap) Zaboron, a Toifel-féle kerthelyiségben, ház- és elaggott iparosok alapja javára hangversenynyel és táncal egybekötött zártkörű nyári mulatságot rendez. Kezdeté d. u. 4 órakor. Belépődíj személyenkint 1 kor. Csáládjegy (4 személy) 3 kor. Felülfizetéseket köszönettel fogad és hírlapilag nyugtáz a rendezőség. Műsor: 1. Folyó évi július hó 7-én reggel fél 9 órakor gyűlekezés az Ipartestület helyiségében. 2. Fél 10 órakor kivonulás zászló alatt a piaristák templomában megtartandó ünnepélyes szent misébe. 3. Délután 4 órakor a mulatság kezdete *Jónás* Józsi jó hírnevű első nyitrai cigányzenekarának hangversenyével. 4. Világposta 3 értékes díjjal. 5. Különböző szórakoztató tréfiás mutatványok. 6. Este 9 órakor nagyszabású csata fényes bengáli kivilágítás mellett. 7. A tánc fél 10 órakor veszi kezdetét az ujonnan felépített nyári táncteremben. Az ujonnan átalakított kerthelyiség 800 személyre van berendezve. Kényelmes hely. A mulatság kedvezőtlen idő esetén július 14-én

lesz megtartva. Megfelelő fedett helyiségről szabadban is gondoskodva van.

A nyitrai kath. Leányegyesület 1912. évi június 29.-én szombaton, Péter és Pál napján, a zabori Toifel-kertben, újonnan építendő házána alapja javára, a Polgári Dalkör közreműködésével, változatos műsorral és táncal egybekötött nyári mulatságot rendez. Kezdeté délután 5 órakor. Belépődíj személyenként 1 kor. Jó zenéről a rendezőség, kitűnő ételek és italokról a vendéglős fog gondoskodni.

Az érsekújvári fűtőház fiatalága jul 7-én, (kedvezőtlen idő estétén jul. 14-én) Dr. Rabár Endre és Neugebauer Károly védnöksége alatt az „Uj Orgona” javára nyári táncestélyt rendez. Műsor: Rabkórházban. Irta: Sas Ede. Előadja: Fodor József. Előadják: Dubrovay Irénke, Kovács József. Ujabb kuplák. Eneklők: Cseh Géza, Heeskö Gyula. Monológ. Előadja: Németh Zoltán. Hoczi a szadat paródia. Eneklők: Fodor József. Hegedűvel kíséri: Halecius Jani. Népdalok. Eneklők: Somogyi Ferenc. Díj-tekvés: Amerikai árverés egy virágoskorra. Utazás a holdba. — Kezdeté d. u. 5 órakor. Belépődíj személyenként 1 kor., családjegy 3 kor. Nagy confetti és serpentin esata. Cotillonos hölgyválaszt!

Fölmentett főszolgabíró. A dr. Markovics Gyula vágujhelyi népbanki vezérigazgató által Rákóczy Lajos főbíró ellen indított rágalmazási perben június hó 21-én ítélték a vágujhelyi kir. járásbíró. A főszolgabíró felmentették a rágalmazás vádjától, azon indokolással, hogy dr. Markovics Gyula a vádat igazolni nem tudta. Markovics felebezéssel élt az ítélet ellen.

Halálozás. Laczó Antal nyug. kir. járásbírósi irodatiszt, az arany érdemkereszt tulajdonosa, Trenesen városi képviselőtestületi tag, életének 76-ik évében Trenesében elhunyt.

Bjelik Peregrin esicsmányi plébános életének 66. áldozópapságának 34 évében elhunyt. Nyugodjanak békében!

A karköci körvosi állás évek óta betöltetlen. Már több ízben kiírták a pályázatot, de nem akadt pályázó. A galgóczi főbíró most újból pályázatot hirdet ezen állásra július 15-iki határral. Az orvos összvadalmazása 3900 koronában van megállapítva.

A tanítói fizetésrendezés. Tanítói kézből vesszük az alábbi sorokat. Talán soha se volt olyan magyar kormány, mint a mostani, mely az államkincstár bőségszarujából, oly pazar kézzel ígerte és adta volna a százmilliókat s mégis a nagylelkűség máza alól nem képes elrejteti azt a célt, hogy erős szakos béke kísérletei csak az ideig-óráig tartó megnyugvást eredményezik. A főrendiházban tett kormányhatározatok a tanítói fizetésrendezésre vonatkozólag különösen a nem állami tanítóságot érintik kinosan. A milliós számok nem megnyugvást, de a sérelmek hosszú láncolatának egy újabb fejezetét tárják a nem állami tanítók soraira. Mert akárhogyan is esürjék-csavarják odafönt az igazságot, a tervezés szerinti fizetésrendezés nem fog segíteni a nem állami tanítóságon oly mérvben, ahogyan azt a tanítóság, de a főrendi oldalról határozott formában kifejezett óhaj is jelezte. Ha törvényre lenne a tervezet, akkor pl. egy kis községben működő állami és nem állami tanító között így festene a paritás. Állami tanító fizetése mondjuk 15 évi szolgálat után 1800 kor., lakbéré 420 kor. s ha 3 gyermeke van, kapna 600 kor. családi pótlékot, összesen volna 2820 kor. jövedelme; a nem állami tanító pedig kapna ugyanevak 15 évi szolgálat után és ha 3 gyermeke volna, fizetés címén 1600 kor., lakbér fejében 300 kor. és családi pótlékot semmit, vagyis összesen 1900 koronát. Egy nyitravárosi kath. tanító és egy ugyaníttani állami tanító jövedelme között a kontraszt még nagyobb arányú lenne, mert mindent egybevetve 940 koronával több pénzt kapna évenként az állami tanító, mint az ugyanolyan munkát végző, ugyanolyan képesítésű katolikus tanító. S mikor a megélhetés körüli gondok oly élesen nyilatkoznak meg, mint napjainkban, s mikor látjuk és megértjük a kenyérharc egy némely túlzásait, figyelmünket nem kerülheti el a kormány gondosan elrejtett főrekvése, ami a szóban forgó tervezés mögött meghúzódik. Azt véljük, s talán véleményünkben nem hibázunk, ha kereken megmondjuk, hogy a kormány itt a nem állami tanítókat ki

akarja éheztetni és ráakarja vezetni arra a gondolatra, hogy a mellőzött és sérelmekkel agyonajított felekezeti tanítóság maga legyen azon, hogy az eddigi felekezeti iskolák minden vonalon az államosítás elé hozassanak s így ellátásuk, helyzetük kedvezőbbé tétessék. Ez a törekvés s ez a mód ahogyan az általános államosítást megvalósítani vagy előkészíteni igyekszik a kormány, lehet célravezető, lehet biztos módszer, de soha sem lesz igazságos és erkölcsös, mert jogok elkobzására és eddig becsülettel állott kultúrtenyészők elnémitására vezet. Egy vigaszunk lehet ezekben a szomorú időkben, hogy a szuronyerdők koszorúza „parlament” végső tobzódásában a végkimerülés jégeit hordja magán s eljön az az idő s talán nincs is messze, mikor az egészséges néperőből kisarjadt népparlament kifogja reparálni az igazságtalan és indokolatlan megkülönböztetéseket.

Birtokátadás. Mint már megírtuk az esztergomi főkáptalan eladta somogyszobbi birtokát Hohenlohe Keresztély hercegnek. A birtokot a mult héten adta át Fehér Gyula prelátus kanonok, a főkáptalan gazdasági előadója Erőss Rezső jószágigazgató és Seyler Vilmos főszámvevő kíséretében a herceg megbízottjainak. Az eladott birtok helyett a főkáptalan egy másikat fog venni.

Népünnepély a sátortáborban. A nyitrai honvédegyezred továbbszolgáló altisztjei június hó 23-án délután népünnepélyt rendeztek a honvédsátortáborban. A katonazenére éhes nyitrai közönség valósággal ellepte a sátortábor előcsarnokát. A hangverseny 5 órakor vette kezletét. A pauzákat zsákfúttal, póznamászással, tejelevéssel, számarversennyel stb. mulattató apróságokkal töltötték ki, melyek zajos derűtségben tartották a közönséget. A tánc éjfélig tartott. Az ünnepély 200 koronát jövedelmezett az altisztii segélyalpnak.

A ferencrendiek káptalanja. A Szűz Máriától nevezett Szt. ferencrendi rendtartományt most vizsgálja Rodie P. Rafael, a zágrábi ferencrendiek háztönőke, mint a rendi generális nevében, eljáró vizitátor. Jelenleg Budapesten tartózkodik, ahonnan Esztergomba és Érsekújvár érintésével a rendtartomány anyaházába, Pozsonyba vonul, ahol július hó 8-án kezdetét veszi a rendi nagykáptalan, mely Ozoray Izidor lelépő tartományfőnök helyébe új tartományfőnököt és ezzel kapcsolatban új kormánytanácsosokat is van hivatva adni a Mariana Provincia zárdáinak.

A szakolcai önképzőkör. Szakolcáról vettük a következő közleményt. Juhász Gyulának, a költő tanárnak neve a legutóbbi időben sokszor fordult elő a sajtóban azon alkalomból, hogy a minisztérium a szakolcai gimnáziumnál tanárnak alkalmazta. Az alföldi élet viszonyaihoz szokott s a nagyvárosi életet kedvelő költőnek rosszul esett a szülőföldjétől való elszakadás s szülővárosában, Szegeden a mult tél folyamán mozgalom indult meg a szegedi íróvilág kezdeményezéséből, hogy a minisztériumnál lépések történjenek a költőnek szülővárosába vagy Budapestre való áthelyezése iránt. A szegedi Dugonics-Társaság is tagjává választotta s a szegedi társasélet összes számottevő köreinek aláírásával egy ugyanoly tárgyú kérvény is ment a miniszterhez, akít ez ügyben már egy irókból álló küldöttség is felkeresett. Valószínű, hogy a miniszter nem fog elzárkózni a kért áthelyezés elől s Juhász Gyula rövidesen vissza fog kerülni szeretett szülővárosába, melynek közönsége és sajtója őt a szeretet és figyelem minden jelével elhalmozza. — A közelmúltban olyanféle hangokat hallottunk, Juhász Gyulának szakolcai működéséről, melyek elütnek a nevezett tanárt megillető méltánylástól. Feltűnőnek tartják, hogy a „Bulyovszky-díj nyertese” a főgimnázium önképzőkörének vezetője volt. Erre vonatkozólag megjegyezzük, hogy általánosan bevett szokás az, hogy az önképzőkörnek mindig magyar szakos tanár, legfőbbbször pedig az irodalomtörténet tanára a vezetője. A szakolcai önképzőkörnek pedig nem is egy vezetőtanára volt, hanem kettő, tehát az ezzel járó munka is csak felerészben nehezedett Juhász Gyula vállaira. Végül, hogy Juhász Gyula magát önképzőköri vezető tanári állapotában boldogtalannak egyáltalában nem érezte, s hogy neki ez a foglalatosság egyáltalában nem derogált, sőt hogy ezen teendőjét mindenkor

mily kedvvel és buzgalommal végezte, mind ezt bizonyítja azon egyszerű tény, hogy az egész tanév alatt összesen 2 olyan önképzőköri gyűlés volt, melyen Juhász Gyula nem jelent meg, ellenben 9 olyan, amelyen megjelent, holott ez egyáltalában nem volt kötelessége, mert minden gyűlésen csak egy vezető tanárnak kell jelen lennie. Tanártársai előtt is ismételtén kijelentette, hogy nagyon szivesen és örömmel foglalkozik az önképzőkörrel, melynek vezetésétől őt, ha kérte volna, valószínűleg fel is mentette volna Resch Aurél igazgató, aki mindvégig a legnagyobb kimélettel és előzékenységgel volt iránta.

A nyitrai r. kath. polgári leányiskola f. hó 24-én igen sikerült évzáró ünnepélyt rendezett. A Szózat után Bethlenfalvy G. szép emelkedett beszédben köszöntö meg az igazgató és a tanári kar egész évi fáradozását. Majd Galgóczy A. szavaltta el nagy sikerrel Incedy László „A nővér e. költeményét. Erre következett „Május királynéja” c. szép énekes vígjáték, amit a leányok nagy áhitattal és hatással adtak elő. Ezután az intézet igazgatója magas szárnyalású, eszmékben gazdag beszédben vázolta, hogy a nőnevelés terén az intézetet e két jelszó vezérli: vallásos jellemfejlesztés és munkás hazaszeretet. A nagy hatású beszéd után az igazgató nagy érdeklődés közepette osztotta ki a jutalmakat. Erre a nagyszámú előkelő közönség a kézimunkakiállítást tekintette meg. A hölgyközönség nagy kíváncsisággal kérdezősködött a továbbképző tanfolyam kiállítását után. Midőn látták a nagy gondal elkészített fehérneműket nagy tetszésüknek adtak kifejezést. A jövő évben még nagyobb lesz az érdeklődés a tanfolyam iránt, mert az elméleti tárgyak mellett a felsőruha varrásban fogják magukat kiképezni. Igazán érdemes megnézni őket, hogy mily szorgalommal versenyeznek egymással a továbbképzősök a ruhavarrásban. Hiába, itt a nő a saját természeti munkakörében érzi magát.

Tanítógyűlés. A nagyecetényi róm. kath. esperesi kerület tanítói köre Verebélyen tartotta ez évi tavaszi közgyűlését, amely igen dús programot dolgozott fel. Az elnöki megnyitó beszédet Horváth Rezső emőkei esperes plébános mondott, eszetelvéen ama szép munkát, melyet a kör tagjai mint tanítók, iskoláikban kifejtettek. Különösen nagy haladás a magyrosítás terén észlelhető. 2. Markovics Károly szentmihályuri kántortanító Dr. Walter Gyula egyik beszédét olvasta fel. 3. Bárczi László gyaraki tanító Töretlen uton c. dolgozatát adta elő. 4. Agárdy László nemespanni kántortanító a nemzeti zászlónak a népiskolákban való ünnepléséről szólott, illetőleg felolvassott. 5. Kovács Sándor egyesületi világi elnök a tanítói fizetések rendezéséről tartott vita előadást, melynek eredménye, hogy a kör következő három pontba foglalta kívánságait: I. kívánjuk XI., X. IX. fizetési osztályokba való sorozásunkat. II. Kívánjuk a tanítói nyugdíjtörvény revízióját. III. Kívánjuk a tanítói és kántorifizetések szétválasztását. 6. A VII. egyetemes nagygyűlésre a kör képviseletében Bárczi László gyaraki tanító küldetett ki. A himnusz hangjaival a gyűlés befejezést nyert.

Fölrobbant dinamittöltény. Június hó 27-én a lipótvári állomásra egy vagon köszén érkezett, melynek kirakásakor a vasúti munkások a szén között egy dinamittöltényt találtak. A töltény a köszén aknázásánál keverődhetett a szén közé. A munkások a furesa töltényt kézzel-kézre adták egymásközt, miközben az egyik munkás játékból ráütött, úgy hogy a töltény felrobbant és Skandera Rezső balfülét szétronsolta.

Tűz. Nagyabon mult héten Viszkup Antal gazda istállójában tűz ütött ki, melynek őt lakóház és számos gazdasági épület esett áldozatul. A kár mintegy 800 korona, mely biztosítás révén részben megtérül. A tüzet állítólag gyufával játszó gyermekek okozták.

Fölrobbant szénsav. Érsekújvárott, Janisch József vendéglőjében a napokban robbanás történt. Mező Antal nevű pineérje nem zárta le éjjelre a szénsavtartó acélsapját és a nagymennyiségű szénsav felrobbant, fején súlyosan megsebesítve a gondatlanság okozóját, Mező Antal pineért. A sérültet az ottani közokórházba szállították.

A nyitrapereszlényi uradalom bérletügye. Nagytapolcsányból írják: Egyes nyitramegyei lapok mint bevégzett tényről írtak a budapesti központi papnevelde nyitrapereszlényi uradalmának bérbeadásáról. Sok szóbeszédre adott alkalmat a bérbeadás kérdése annál is inkább, mert a bérbe venni szándékozók oly horribilis összegeket ajánlottak fel, hogy a jelenlegi viszonyok ismerete mellett a várható jövedelmezőség semmiféle számítás mellett sem tudott volna beleilleszkedni a bérletbe. Arról volt ugyanis szó, hogy az esztergomi főképtalan kezelésében levő gazdaságot mely 800 kat. holdat tesz ki, a főképtalan bérletbe adja. Alig hogy ez a hír komoly formában köztudomásúvá lett, sűrű egymásutánban indult meg a versenyés a bérlet megszerzéseért. Hogy a nyitrapereszlényi határ mint általában a Nyitra völgy elsőrangú föld, s hogy itt kellő és szakszerű művelés mellett normális időjárás esetén is kedvező terméshozam érhető el, azt ma mindenki tudja, ki csak egy kicsit is figyelmesen vizsgálja a körülményeket. De az is bizonyos, hogy erre az áldott jó anyaföldre ráfeküdt egyrészt az élehetetlenség, másrészt az üzleti spekulációból származó zsaroló szellem is; mert míg sokan kiscgazdáink között vannak olyanok, kik dédapjuktól látott művelési mód szerint ma sem tudnak többet termelni, a tagadhatatlan és bizonyos irigységgel szemlélt élelmesség oda juttatta a Nyitra völgyet, hogy egy igen tekintélyes és nagy földterület bérletben műveltetik, melyből urasan él és gazdagodik, tollasodik a bérlő, míg a tulajdonos birtokának csak egy esekély hányadát kapja kézhez, mint annak bérösszegét. A nyitrapereszlényi helyzet hű képét adja az egész Nyitra völgyben uralkodó állapotnak. A község határában hat nagyobb uradalom van. Ezek közül ötöt bérbe adtak a tulajdonosok. Egyedül a papnevelde birtoka volt házi kezelésben, még pedig mint szakemberek állítják, mintakezelésben. Hát erre az egyedül házikelésben álló birtokra fáj a foguk valakiknek. S anélkül, hogy konkrét alakban jelent volna meg valahol a bérbeadás szándéka a főképtalan részéről, nem átalották bizonyos elemek elfáradni Esztergomba s ott ajánlatot terjesztetni az intéző körök elé. Magyar holdanként kezdetben 50, majd 52 és végül 58 koronát, az összes adóterheket ajánlották fel. Ily fényes ajánlatok felett természetesen nem lehetett egyszerűen napirendre térni, s a főképtalan megfontolás tárgyává kívánta tenni a tervezetet. Mikor tehát a főképtalan nem utasította el ridegen az ajánlattevőket, az érdekeltek nem teljesen kifogástalan gavallériával azt a hírt terjesztették szűrtében, hogy a bérlet már megkötött s az teljesen befejezett ügy. Hogy ez az alhir nem megnyugvást és tetszést keltett, az könnyen elképzelhető, ki a nép lelkihangulatát és gondolkodását ismeri. Szerencsére a főképtalan a kalandor-tervezéseknek mélyére tekintett s látta, hogy nemcsak anyagi tekintetek mérlegelésével, hanem szociális szempontok szerint is kell a dolgot megoldani.

Összeomlott állvány. A „Nyugat-magyarországi Szeszgyár és Finomító részvénytársaság” lipótvári építkezésénél június hó 21-én a vasbeton munkálatoknál egy állvány összeomlott és a rajta foglalatokodó *Pochuli Ferenc és Trvdon József* munkások a mintegy négy méter magasságról lezuhantak. Trvdon Józsefet a nyitrai kórházban, Pochuli Ferencet, ki csak könnyebb sérüléseket szenvedett lakásán ápolják.

Gyufaoldatot ivott. Egy fiatal leány vált meg önkézüleg életétől a múlt héten Érsekújvárott Grünwald Sári a neve a szerencsétlen teremtésnek, ki életuntásgból maróhuggal megmérgezte magát és iszonyú kínok közt az ottani kórházban kiszenvedett.

Aki bittal rójja le tartozását. Érdekes per folyt le f. hó 17-én a galgóczi kir. járásbírósa előtt. Schlesinger Sándor alsórécsényi lakos panaszt emelt Plecho György ugyanottani lakos ellen súlyos testi sértés miatt, melyet nevezett még május havában követett el a panaszoson. Schlesinger ugyanis elment Plecho György lakására, hogy őt tartozásának kiegyenlítésére felszólítsa. Az adós azonban adósságának lerovása helyett bezárta az ajtót és egy furkósbittal úgy elverte Schlesingert, hogy orvosi segínyt igényelt. A kir. járásbírósa Plecho Györgyöt a tartozás ki egyenlítésének ezen új módjáért tizenegy napi fogházzal honorálta.

Betörők a plébánián. A vágszakályi plébánián f. hó 18-án éjjel betörők jártak, mely alkalommal több értékes könyvet és térképet elloptak. A esendőri nyomozás során kitudt, hogy a lopást több 8-15 éves suhancok követték el. A fiatal bűnösöket a esendőri kir. járásbírósa fogházába kísérték.

Tanfolyam az ipartestületi tisztviselők számára. A budapesti kereskedelmi és iparkamara az ipartestületi ügyvitel megkönnyítése és lehető 6-8 napra terjedő tanfolyamot fog rendezni az egyöntetűvé tevése céljából ez év őszén egy ipartestületi tisztviselők számára. A tanfolyamon fel fogja ölelni mindazon törvények és rendeletek ismeretét, amelyek az ipartestületekben csoportosult kézmű- és kisiparágakra, vagy az ipartestületi kezelésre nézve gyakorlati jelentőséggel bírnak, általában pedig arra törekszik, hogy a különböző ipartestületeket egyrészt szakképzett tisztviselőkkel lássa el, másrészt pedig azokban egységes és helyes szellemet honosítson meg. Az ingyenes tanfolyamra, melynek közelebbi idejét a jelentkezők kívánságainak figyelembevételével állapítja meg a kamara, az ipartestületek útján július 15-ig lehet jelentkezni.

Csipkegyár Hölakon. Trecsénből jelentik: Hölakon (Trecsénmegye) egy budapesti részvénytársaság csipkegyárát létesít 300,000 korona alaptőkével. A gyárban 200 munkásnő kap foglalkozást. A község az alakuló gyár számára többféle kedvezményt biztosított és ennek következtében a csipkegyár Hölakon csakhamar megkezdheti működését.

Egy tejszövetkezet segítése. A viszlaji tejszövetkezet részére gépfelszerelésnek kiegészítése céljából a magyar földművelési miniszter a zsolnai felvidéki kirendeltség előterjesztésére 1500 korona államsegélyt engedélyezett.

Ipariskolai munkakiállítás. Az érsekújvári községi iparos inasiskola tanulóinak munkakiállítása folyó hó 23-án, nyílt meg a városi róm. kath. elemi fiúiskola egyik tantermében. A kiállításon közel 100 tanuló vett részt, különféle szakba vágó ipari munkákkal.

Tanítók a kisiparért. Az Ipartestületek Országos Szövetsége összegyűjtötte és közzétette azon nagyobb, iparostársadalommal bíró községeket, amelyekben ipartestület létesítendő lehetne. Felszólította a kimutatott helységek iskolai igazgatóit, hogy indítsanak mozgalmat az ipartestület megalakítása érdekében az illető községekben, egyúttal ellátta őket utasítással az alakítás körüli eljárásokról. S felkérte őket a szövetség támogatásának igénybevitelére. Ezen megkeresés kapcsán a Magyarországi Tanító Egyesületek Országos Szövetségének ez évben tartandó nagygyűlésen szó lesz arról is, hogy milyen egyöntetű eljárással lehetne a magyarországi tanítóság közreműködését a kisipar javára irányítani. Ez a mozgalma az Ipartestületek Országos Szövetségének igen helyes és nagyon hasznos lesz a kisiparosságra. Mert, hogy minő megbecsülhetetlen szolgálatot tudna tenni a tanítóság, egyedül csak az ipari szakokra való ismeretlenséggel, illetve ipari szakokra való törekvéseknek elősegítésével és azokra való felvilágosító rábeszéléssel a kisiparosságnak, az a mostani iparostanone-szükségben levő időben megfizethetetlen és meghálálhatatlan lenne az iparosztály részéről.

Talált régi pénzek. Galgócziól írják lapunknak: A galgóczi kolostor renoválási munkálatainál a fapadló felszakításával foglalkozó munkások nagyobb mennyiségű régi pénzt találtak. Az érme, melyek a kolostorban helyeztetek el, az 1700-as évekből származnak.

Osztályozás az iparos és tanonciskolákban. Zichy János gróf vallás és közoktatásügyi miniszter rendeletet bocsátott ki az összes tanfelügyelőségekhez, amelyben az iparos-és tanonciskolai szervezeti szabályokat módosítja oly értelemben, hogy az osztályozást, amely eddig eltérő időszakokban történt, egy időben ejtsék meg. Az eltérő eljárás megszüntetése és a helyesebb tanítási rendszer érdekében Zichy János gróf a kereskedelmi miniszterrel egyértelműen elrendeli, hogy az 1912/13. tanévtől kezdődően az összes iparos-és kereskedelmi tanonciskolákban egyöntetűen csak a féléves osztályozás lépjen életbe és ehhez képest az iparos-tanonciskolák-

ban is az eddigi évharmadi kimutatás helyett a tanoncok előmeneteléről mindig félévenként közöltessek az ellenőrzőkönyveikben az ellenőrző kimutatás. Ha azonban a tanítótestület egyes tanoncoknál ismételt előmenetelmaradást és szorgalmi hiányt tapasztal, erről az illető tanonc mesterét időközben értesítse.

A fürdés áldozatai. Alig vette kezdetét a fürdő-idény, máris vannak áldozatai. Vitan Mihály 17 éves elecskei parasztleány, hétfőn délben a pártcai gazdasági hid közelében fürdött. Gyenge úszó lévén a víz árja nagyobb mélységbe sodorta, hol halálát lelta. — Csekejen Mistai István szintén fürdés közben belefullt a folyóba.

Tűz. Vágújhelyről írják lapunknak, hogy az ottani róm. kath. templom sekrestyéjében f. hó 25-én éjjel, eddig ismeretlen okból tűz támadt. A tüzet csak reggel vették észre. A kár meghaladja a 90 ezer koronát.

A szülői gondatlanság áldozata. Mult szombaton történt, hogy a 4 éves Zámossik János magára hagyta az anyja és elment a boltba bevásárlásokat eszközölni. A kis fiúcska addig settenkedett a konyhában, míg egy lúgkőoldattal telt bögrére nem akadt. Azon hiszemen, hogy kútviz van a bögrében, az edényt szájjához emelte és nagyot ivott belőle. Néhány pillanat múlva iszonyú fájdalmak fogták el a fiúcskát, s mire anyja hazajött, kiszenvedett.

Anyagi gondok elől a halálba. Seifert István vágújhelyi gyári munkás f. hó 20-án felakasztotta magát. Tettének okául hozzátartozói és ismerősei elviselhetetlen anyagi viszonyait hozzák fel. Ot kiskorú árva fia siratja a szerencsétlen embert.

Lezuhant a cseresznyefáról. Özv. Mecsár Józsefné bajmócapáti-i asszony f. hó 19-én cseresznyét szedett a fáról. Nem tudni, vajjon az ág törött le alatta, vagy egyszünyt vesztett, a szerencsétlen asszony mintegy négy méter magasságból lezuhant a földre és szörnyen halt.

A hirlapi kacsa áldozata. A Léván megjelenő „Bars”-ban hetekkel ezelőtt az alábbi közlemény látott napvilágot:

Halbőség a Nyitra folyóban. Anyira megszapodott a hal a Nyitra folyóban, hogy néha szélesend idejében teljesen betölti a sok hal a folyó vizének felső rétegét. A közönséges selejtes halon kívül bőven van csuka, harosa, márna és elvéte ponty. A Nyitra folyó mentén fekvő községekben a hal kilója 80 fillér és 1 kor. 20 fill. közt váltakozik. Halászhat mindenki, aki halászigyvet vált.

E közleményt N. I. lévai lakos is olvasta és napokig gondolkozott felette. Végre is elhatározta magát, hogy szerencsét próbál. Fel fogadott két fuvarost, társzerekkel. A szerkeket megrakatta üres hordókkal, hálókával és Nyitrára hajtatott. Drága multság volt ugyan az a kis kirándulás, no de hiszen majd megtérül a költség bőven. Léván magas ára van a halnak. Nyitrára jövet emberünk társzereket a folyó partján helyeztette el a vámhíd közelében, míg jó maga a fuvarosokkal a hid-uteai Szloboda-féle vendéglőbe tért be. „Erőgyűjtés” közben N. I. aztán elmondta a vendéglős nevének jövetelök célját. Szlobodáné összezsapta kezét ámulatában, hogy lehet valakit így felületni, és vele oly hosszú utat megtétetni. Pénteki nap lévén, a vendéglő teli volt vendéggel, kik figyelmesek lettek a lévai ember és a vendéglősnek közt lefolyt párbeszédre. Nagyokat mulattak együgyűségén, hogy hagyta magát így befogni. Később azonban felvilágosították, hogy alaposan be van csapva. Ugymond két esztendeig halászhat Nyitra környékén a folyóban, akkorára sem fog két társzerekére való halat. Ugyancsak ezt állította egy a „püspöki koresma” előtt hallal kereskedő asszony is, a ki 1 kor. 60 fill.-től 2 kor. 80-ig fizeti kilóját a halnak. N. I. midőn látta, hogy felült a hirlapi kacsnak, fogta a kalapját és csöndesen elpárolgott a vendéglőből. A halfogást nem is kísérelte meg, mert személyesen meggyőződött róla, hogy nem hal tölti be a folyó vizének felső rétegét, hanem szemét, fátörmelék és szalma. Mielőtt azonban távozott volna Nyitráról, állítólag betért az egyik ügyvédi irodába és megbízást adott az ügyvédnek, hogy vasalja be legalább a fuvarköltséget a közlemény beküldőjén.

Sóarak új megállapítása. A m. kir. pénzügyminiszterium f. évi június hó 19-én kelt 6467. számú rendeletevel 1912. évi június hó 1-től 1913. évi június hó 30-ig terjedő időre a sóeladási árakat a vágyhelyi kir. sóhivatalnál a következőleg állapította meg: konyhasó 24 kor. 54 fillér, marhasó 10 kor. 98 fillér 100 kilogrammonként. Nyitra, 1912. június hó 26-án.

105. 1-1. **Tagányi.**

Közgazdaság.

A siófoki országos gazdaggyűlés.

A Magyar Gazdaszövetség által Siófokra június hó 19-én összehívott és fényes sikerrel lefolyt gazdaggyűlés ráterelte a magyar gazdák figyelmét azokra az "aktuális" kérdésekre, amelyek ezen a gyűlésen megvitatásra kerültek. Nem valami rózsás körülmények között hangzottak a "gazdák vezetőinek" programbeszédei.

Az időjárás, az állandósult politikai zavarok miatt nem lett feltételezhető jelentős társadalmi és gazdasági kérdés megoldására, szerencsése, hogy a nemzet először, annyira-amenyire tudja megvívni az állandósult zavarok folytán előidézett szilbadságot s a dolgok azért látszólag mennek a régi kerékvágásban.

Uj ösvények azonban a nemzet haladásának nem tudunk nyitni, tudjuk, különösen a nemzetfenntartó elemnek, a földművelő népek fogásai és mellékfoglalkozásai kivételével, régi sérelmeit orvosolni, csak különös véletlennek köszönhető, hogy a mostoha helyzet ellenére, amikor a kivándorlás a destruktív töfektvések romboló munkája állandóan tizedeli, állandóan gyöngíti a földművelő osztályt, ez az osztály még is annyira-amenyire megtudta őrizni erős, egységes voltának a látszatát.

Sokáig azonban nem tarthat ez a delog így. A földművelő nép teherbíró képessége kimerülőben van s ennek dacára folyton újabb terheket raknak rá. Eppen azért, hogy a nagyobb katasztrófát kikerülhessük, sürgős szükség van alkalmazásba venni mindazokat az eszközöket, amelyek segítségével talpra lehet állítani, meg lehet erősíteni a magyar gazdaközönseget.

Hogy mik legyenek ezek az eszközök, azt már évekkkel ezelőtt megállapították. Első sorban is nemzeti jellegűvé kell tenni a magyar birtokpolitikát. Ehhez természetesen törvényhozási intézkedések szükségesek, a törvényhozásnak messzemenő anyagi áldozat készsége. Ha ezt az első lépést megtettük, akkor meg kell állapítani mindazokat a célszerű módokat, amelyekkel a földbirtok jövedelmezőségét gyarapíthatjuk, a földművelő nép megélhetését könnyebbé tehetjük.

A birtokpolitikát nemzeti vélem nem is volna túlságosan nehéz. Vegyünk példát a nemzetiségektől, amelyek mai hatalmas pénzügyintézetek révén sorban vásztrólikák össze a magyar földbirtokait, de csak azért, hogy azokban a nemzetiségi eszmék híveit állítsák. Itt tehát az a gond, hogy a telepítési és parcellázási üzletet vegye kezébe, vagy legalább is helyezze teljes mértékben felügyelése alá a magyar államzseme legfőbb öre a kormány. Meg kell alkotni, mielőbb, a telepítési és parcellázási törvényi megpedig olyan irányelvek, amelyek a kormányt föle, tengeri

tekben segíteni a birtokosok akaratát. Minderről gondoskodhatik az új telepítési és parcellázási törvény, amelyet a gazdaközvélemény oly hosszú ideje várt.

De nemesak földhöz kell juttatni a népet, hanem gondoskodni kell arról, hogy a föld biztos megélhetést nyújtson művelőinek. A magyar gazda jövedelmének túlnyomó nagyrészt közvetlen hasznosítják. Ezen kell végrevalahára segíteni. Meg kell teremtenünk mielőbb a falusi termelők és a városi fogyasztók között nélkülözhetetlen közvetlen összeköttetést. Nem szabad engedni, hogy a mezőgazdaság által termelt termékek s az általuk borított úton fűszereket a fogyasztóhoz, mire az út végére ér, akkorára éppen a legilletévesebb "hűdők" az illető termékek a legkevesebb hasznát.

Ennek a kivívása tudjuk jól, hogy társadalmi feladat lesz inkább, mint a magyar társadalom, miért ne számíthatna itt is az állam segítségére, hiszen az állam is minden esetben társadalmi kötelessége, valami kis dolgot tehát elvárhat tőle. Ha e kérdést szerencsésen sikerül megoldani, félig-meddig megoldottuk a földbirtok jövedelme fokozásának a kérdését is.

Itt azonban természetesen, lesz még más teendő is és a siófoki országos gazdaggyűlésnek éppen az a legfőbb érdeme, hogy összehozta a magyar gazdaközönseget, első sorban is a kiszáradtnak erre vonatkozó minden kívánságát s azt kellő nyomatékkal tudomására hozta az érdekelteknek.

A köztelek a gabonaárakról. A gazdák lapjai a gabonaárak alakulásáról ezeket írja: Multheti jelentésünkben utaltunk arra, hogy a mostani csökkenés irrtelen áresökkenés semmivel sincs indokolva. Az események nekünk adtak igazat. Az áresökkenés nemesik hogy elenyészett, hanem hatványozott mértékű áresökkenés következett be. Pest, vidéken a pozstot már aratják, a minőség igen jó, s tekintve,

hogy az időjárás is melegebb volt, egy hét kérdése, hogy az aratás az egész vonalon meginduljon. Általában a búzák is jók, ha lesz is valami változás, ez nagymértvű nem lehet. Kétségtelen, hogy ezidén korábban fogunk aratni, megvárhatjuk, hogy idegesen erőteljesen csökkenjen az árak, de ez lenyomhatja, de ez tartóssá nem válhat, mert készlet vajmi csekély maradt fenn, a fogyasztás pedig nagy, miért is az áraknak csakhamar azon nivóra kell emelkedniük, melyen most állanak, különösen ha tekintetbe vesszük, hogy ezidén mennyiségileg kevesebb termésünk lesz, mint tavaly volt. A jengeri fejlődése némileg késett, sok helyen egyenlőtlen, a zabra több oldalról pánaszok hallhatók.

PETREFAI PAPIR-ÉRTŐ
OCEAN G.G.B.
LEGJOBB MINŐSÉGŰ
HAZAI
GYÁRTMÁNYÚ
OKMÁNY, IRÓ ÉS
FOGALMI PÁPIROK
KAPHATÓK MINDEN JOBB PAPIRKÉRESKEDESBEN

DOBOS JENŐ CÉG
NYITRÁN
TÓTH VILMOS-U.
10. SZÁM

Ajánlja női- és úri-divát ruhát, továbbá rövidárú kereskedését Nevezetesen: Nyári férfi-fűngékét gallérokat, nyakkereszteket nagy választékban. Bőröket nagy női- és gyermek-ruhákat és lüster Keztyű, harisnyák-kötényeket. Szőcs, ruhák, csipke, himnuszok, divatárak, olcsó árakon.

Figyelem!

Megérkeztek!

- Friss lipői túró
- Friss ementáli sajt
- Friss gróji sajt
- Friss szalámi (magyar)
- Friss saláta olaj
- Friss uborka ecetben
- Friss borecet izletes
- Friss ásványvizek

- Raffia, kékko, szőlőkötőfonál,
- finom zabori bor:
- 1 nagy üveg zamatos bor 1.- f.
- 1 nagy üveg zabor gyöngye 1-20 "
- 1 nagy üveg zabori rizling 1-30 "
- 1 nagy üveg zabori vörös 1-40 "
- Üres palackok 10 f.-ért visszavetnek.

PLÉCS EDE kereskedő és szőlőbirtokos NYITRÁN.

Hirdetések

a „NYITRAMEGYEI SZEMLE“ számára igen jutányos áron felvétetnek Nyitrán, Huszár István úr könyv- és papirkereskedésében, — ugyanitt a lapra is elő lehet fizetni.

WEIGL ANTAL

PAPI- ÉS POLGÁRI RUHAKÉSZÍTŐ
NYITRÁN, MEGYEHÁZ-UTCA.

Ajánlja dús raktárát angol és lazai gyártású szövetekből és mindennemű

szőrnyékből.

Készít úgy egyházi mint világi urak részére őszi és tavaszi

felöltőket,

téli és nyári idényre divatos

öltönyöket,

továbbá: reverendákat, címádákat, biretumokat, mucetumokat, bundákat

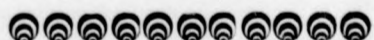
stb. izlésesen, pontosan és a legjutányosabb áron.

Vidéki rendeléseket pontosan és a lehető leggyorsabban eszközöl.

15. 24—52.

JANKELA JÓZSEF

épület- és díszmű-bádogos

Készít és raktáron tart konyhaberendezéseket, zománcozott kék edényeket, fürdőkádákat, angol szobaclosetteket, szabadalmazott John-féle kéménytoldókat és mosógépeket, stb. stb. Elvállal házbefedéseket házi villanycsengők felszerelését, villámháritókat, vízvezetékek felszerelését és javítását, fekvő- és lógócsatornákat stb. stb. pontosan és mérsékelt áron. :::::

Nyitra, Hid-u. 14.

(41 20—52)

Intelligens
33 éves
házvezető
ajánlkozik
magános úrhoz
Cím a kiadóhivatalban.

Fénykép
ujdonság

6 drb fényképet
egy koronáért

készíték bármely beküldött képről 4 cmt. széles 6 cmt. magas alakban.

Életnagyságú mellkép

48×64 cm. gyönyörű kivitelben már

8 K-tól feljebb kapható.

Broscheok és medailonok olcsó árban. — Továbbá festmények és látkepes levelezőlapok készítése a vidéken bárhol. — Vidéki megrendelések a legpontosabban készíttetnek a már 20 év óta fennálló fényképezési műteremben.

95 6—10

Rasofszky Béla fényképész
Nyitra Vármegye-u. 12.

Szolid és pontos kiszolgálás!

Gombárik István

úri és női fodrász

Nyitrán, Tóth Vilmos-utca 29. sz.

Ajánlja a mai kor igényeinek megfelelően s higiénikusan berendezett

díszes úri és női fodrásztermét.

Végez és raktáron tart mindennemű e szakmába vágó úri és női hajmunkákat, ugymint: loknikat, frizeteket, frufрукat, hajbetéteket, egész és félparókákat, hajfonatokat, női fésülést, haj és szakálfestést, tyukszemvágást jutányos áron.

Vesz vágott és kifésült haját.

Előfizetéseket üzleten kívül is elfogad.

Vidéki megrendeléseket pontosan a beküldött hajminta szerint lelkiismeretesen, utánvétellel eszközöl.

Hajfestekek nagy választékban minden színben. — Divatos hajmunkák készítése és raktára.

Kész hajfonatok 8 kor., turbán loknik fürthchignon 6 koronától feljebb minden létező színben kaphatók. 1 drb. loknikészítése saját hajból 50 fillér. 142. 42—52.

Ugyanott egy fiú tanoncnak felvétetik.

Szolid és pontos kiszolgálás!

WALTHERR GIDA

katholikus cég, az arany érdemkereszt tulajd.

üvegfestészete

Telefon 70-01. Velencei és üveg mozaik intézete Telefon 70-01.

Budapest, VIII., Conti-utca 25.

Készít művészi kivitelű festett

TEPLOMABLAKOKAT

66. 26—52.

velencei és üveg mozaikot a leg-egyszerűbbtől a leggazdagabb kivitelig jutányos áron mellett.

1909. évben készült munkák:

Veszprémi székesegyház 32 ablak. — Hódcsági templom Bács m. 15 nagy ablak. — Szigetvári templom 10 ablak. — Sátoraljaiújhely 8 nagy ablak. — Sárospataki főtemplom 12 nagy ablak. — Szabadkai, Pécsi, Bártfai és Köhalmi Szent Ferenc-rendi templomokban 47 nagy ablak. — Budapesti örökimádási templom 4 nagy ablak és 28 kisebb szőnyeg ablak. — Továbbá a Tornonyosi, Németprónai és Trencsényi templom festett ablakai.

Szines mintarajzokat díjmentesen küldök. Számos kitüntetés és elismerés a készített munkák után. Kivánatra költségemen a helyszínre utazom.

Kitüntette az Orsz. Iparegyesület nagy ezüst érmével és dicsérő oklevelével 1903.

SULGÁN ANDRÁS DIVATCIPÉSZ ÉS BÖRKERESKEDŐ

0000 NYITRÁN, VÁRMEGYEHÁZ-UTCA 7. SZÁM. 0000

Telefon szám: 144.

158. 37—0.

Telefon szám: 144.

A nagyérdemű közönség figyelmét bátor vagyok felhívni az üzletben kiállított saját készítésű, elsőrendű cipő gyártmányaimra. Dacára a most mindenütt uralkodó drágaságnak, nagyban végzett bevásárlásaim folytán abban a helyzetben vagyok, hogy elsőrendű

férfi divat cipőket 14 kor.-tól 18 koronáig
női divat cipőket 12 kor.-tól 18 koronáig

szállíthatok. — A nagyérdemű közönség szives pártfogását kéri,

kiváló tisztelettel Sulgán András divatcipész, bórkereskedő.